Новчана казна плаћена у готову

НОВИ САД
уторак
19 марта
1940

Година VI
Бр. 67 (1.452)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свако дневно осим понедељка
Примерак 1 Д.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460 — Поштански фах број 128 — Рукописи и фотографије се не враћају.

Г. Хитлер и г. Мусолини састали су се у пограничној станици Бренер у Дучеовом специјалном возу

Састанак је одржан у 9·45 часова

Рим, 18 марта. (А.А.) АВАС јавља:

Састанак Вође Рајха и државног комесара г. Адолфа Хитлера и претседника италијанске владе г. Бенита Мусолинија одржао се данас у 9·45 часова у Дучеовом специјалном возу.

Рим, 18 марта. (А.А.) Авас јавља:

Шеф италијанске владе г. Мусолини провео је ноћ у свом специјалном возу на железничкој станици Бренер, недалеко од границе, где је воз стигао у поноћ. Град је искићен заставама. Снег пада.

Специјални воз шефа италијанске владе кренуо је јутрос за Бренер, где се састанак између Вође Рајха и Дучеа одржао у Дучеовом специјалном возу у 9·45 часова.

Бренер, 18 марта. (А.А.) АВАС јавља:

Г. Хитлер и г. Мусолини састали су се у самој железничкој пограничној станици Бренер. Зграда железничке станице искићена је свечано немачким и италијанским заставама. Војну почаст одали су одреди алписких ловаца и колонијалних трупа које су постројене на перону. Пада густ снег. У подне су оба државника већ напустила Бренер.

Претседник суботичке општине г. Ладислав Липозенчић и сви чланови Градског већа поднели су колективку оставку

Суботица, 18 марта. — Данас пре подне поднело је колективну оставку градско веће у Суботици, на челу са претседником градске општине г. др. Ладиславом Липозенчићем. Оставку су потписали, поред г. др. Липозенчића, потпретседник општине г. Слободан Миладиновић и бивши народни посланик г. Марко Јурић, као први већник на листи, са још 62 већника. У образложењу се наводи да је Београду оријентисана група, на челу са г. Марком Јурићем, поборником сарадње Буњеваца и Срба, која се залаже за недељивост Суботице од Србије, примила градску управу по свим принципима демократије, јер је на последњим изборима однела велику победу и тиме доказала да противстане покрету који у Суботици спроводи ХСС у циљу отцепљења ових крајева и њиховог присаједињења Бановини Хрватској. Ова градска управа остала је на своме месту до данас, иако није имала ни најпотребније подршке баш од меродавних политичких фактора у Београду. Задржала се једино руковођена свешћу противстајања непоштедној борби овдашњих хрватских екстремиста. *(Дан)*

БУГАРСКИ СТУДЕНТИ У ВОЈВОДИНИ

У Петровграду и Новом Саду приређене су одушевљене манифестације југословенско-бугарског братства

поводом гостовања Академског певачког хора из Софије

На банкету у Петровграду министар саобраћаја г. Никола Бешлић говорио је о значају пријатељства два братска суседна народа

Петровград, 18 марта. — Под покровитељством министра саобраћаја инж. г. Николе Бешлића одржан је прексиноћ у дворани биоскопа „Балкан", велики концерт бугарског Академског певачког хора из Софије.

Бугарски студенти допутовали су у Петровград у суботу возом у 17,30 часова, под вођством професора Теолошког факултета Софиског универзитета г. Димитра Ђуђерова и професора музичког конзерваторијума у Софији г. Ангела Манова, диригента хора. Заједно са Бугарима допутовао је на концерт и покровитељ ове приредбе г. Бешлић.

Петровграђани су Бугарима приредили срдачан дочек. Град је био окићен заставама а на жел. станицу изашли су претставници власти и многобројно грађанство.

На железничкој станици Бугаре је поздравила у име петровградских културних друштава, гђа Аница Жупански у име града Петровграда претседник општине г. Милорад Цветков и у име месних певачких друштава г. Михајло Шипош, свештеник.

Са станице гости су аутомобилима кренули у Официрски дом, док су домаћи, са југословенским и бугарским заставама и музиком, кренули пешке у град.

У официрском дому приређена је закуска, а у 20,30 часова у дворани биоскопа „Балкан", приређен је концерт. који је изванредно успео. Концерту је присуствовао и министар г. Бешлић. Сва седишта у биоскопу била су попуњена, а велики део публике још два дана раније није могао да купи карте, јер су сва места већ била распродата.

За време паузе у име петровградских културних друштава предат је Бугарима ловоров венац. Професор г. Дилгеров захвалио се затим на пријему и венцу, те је одржао говор у коме је подвукао бугарско-југословенско братство.

После концерта приређен је банкет у дворани Официрског дома, коме је присуствовало неколико стотина лица. Прву здравицу одржао је министар г. Бешлић, који је истакао важност пријатељства два братска суседна народа, нарочито у садашњим тешким временима. Људе више зближује песма и уметност — рекао је министар г. Бешлић — него политика и привредни споразуми. Турнеја Академског певачког друштва из Софије игра значајну улогу у раду на овом духовном зближењу два братска народа.

Потом је Српско црквено певачко друштво, под управом г. Михајла Шипоша, отпевало једну бугарску и неколико српских народних песама, а Ратарско певачко друштво отпевало је неколико српских народних песама, под дириговањем г. Милоша Николића, адвоката. На крају је заиграло на дочеку професор г. Дилгеров, који је наздравио Њ. В. Краљу Петру Другом а бугарски студенти отпевали су „Хеј Словени". (Дан)

БУГАРСКИ СТУДЕНТИ У НОВОМ САДУ

Јуче, у 9,40 часова пре подне, допутовали су у Нови Сад чланови Академског певачког хора из Софије. Бугарски гости дошли су у Нови Сад из Петровграда, где су у суботу увече одржали врло успео концерт. У почаст бугарских гостију, који су у Новом Саду били увек радо виђени и одушевљено дочекивани, новосадска станица била је искићена бугарским и југословенским заставама. Цео град је, такође, јуче ујутро освануо искићен државним заставама. На перону станице, много пре доласка воза, госте су очекивали заступник бана, начелник Финансиског одељења г. Радован Милетић заступник претседника Новосадске општине, начелник г. Предраг Клицин, управник полиције г. Тодор Војновић, затим претставници Певачке жупе „Бајић", Савеза културних друштава, Југословенско-бугарске лиге, свих новосадских певачких друштава са заставама на челу, претставници новосадских

(Наставак на трећој страни)

ДВЕ ЗАБЛУДЕ ГРОФА ЧАКИЈА

Мађарски Министар спољних послова гроф Чаки одржао је, неки дан, после једне поручене интерпелације, подужи говор у коме је подвукао, у главном, две ствари. Прва би била ово: да је у интересу Европе да Чехословачка више никада не васкрсне. Друга је, изгледа, ово: да жали што је дошло до сарадње, у емиграцији, између Пољака и Чехо-Словака, и што ће та сарадња, по свему судећи, бити настављена и после склопљеног мира.

Један део светске јавности је већ реагирао на овај, благо речено, мало чудан говор мађарског носиоца спољне политике. Реакција је била, наравно, неповољна, јер, по себи се разуме, нико не може схватити зашто, и с којим правом, мађарски Министар спољних послова одриче Чесима и Словацима право да организују своју народну државу, и у њој живе онако како то одговара њиховој традицији и потребама, када и сама Мађарска своју самосталност базира баш на истим принципима на којима треба да базира државна и национална самосталност Чехо-Словачке.

Југословенска штампа је само регистровала говор грофа Чакија, али га скоро уопште није коментарисала. Једино је „ДАН" питао с којим правом гроф Чаки говори у име Европе. Да ли је, можда, за то тврђење добио легитимацију од Енглеске, Француске, Италије, Југославије, Бугарске, Румуније, и осталих европских народа који и мањим и малим народима признају, исто тако као и Мађарској, право на самостадан и независан живот?

Чеси и Словаци имају исто то право на слободу, независност и самосталност које има и мађарски народ. Чеха и Словака има бројно више него Мађара; Чеси су имали много дуже потпуно самосталну и независну државу него Мађари. Оно што су они дали европској цивилизацији и култури свакако је много више и значајније него допринос мађарски. Међутим, једна важна ствар се већ сада може установити као ван спора: када Пољска и Чехо-Словачка буду опет потпуно слободне, сигурно је да неће тражити оно што је туђе, а безусловно је сигурно да неће тражити оно што је мађарско.

Пољско-чехословачку сарадњу, данас, и у будуће не треба жалити, већ је поздравити, и са гледишта европског, и са гледишта интереса сваке мале или мање државе каква је и Мађарска.

Најужа сарадња Пољске и Чехословачке била би не само у интересу три западно-словенска народа, већ и у стварном и очигледном интересу Европе Преко 30,000.000 западних Словена, повезани у једној чврстој и добро организованој заједници, мирољубиви, културни и напредни, били би само солидан чувар и бранилац мира. Грешка од далекосежних последица и кратковидост која се сада тешко може поправити била је дисхармонија која је владала између два државна организма западних Словена. Горко и тешко плаћено искуство данашњице одучиће западне Словене једне од највећих мана словенских: неслоге.

Очигледно гроф Чаки је у великој заблуди која, међутим, неће моћи, наравно да спречи оно што је свакако историска нужност.

Не само да Чеси и Словаци, и Пољаци, имају исто толико права на самосталан и независан национални и државни живот колико и Мађари, већ је то стварно и еминентан интерес целе мирољубиве Европе, роди коначног консолидовања прилика у њеном средњем делу, да дође до формирања једне западно-словенске државе, која би била снажан чувар трајног мира и поретка који одговара интересима свих европских народа.

Ако би Мађарска сарађивала са том западно-словенском државном организацијом на очувању права малих и мањих народа, које ће велики стално, увек, угрожавати, одбрана највиталнијих права малих и мањих, јаче угрожених, би много добила, а Мађарска не би ништа изгубила.

М. С.

?

Претседник мађарске владе гроф Телеки одржао је говор у Кошицама, у словачком граду који сада припада Мађарској, у коме је истакао и ову мисао:

— Драговољно пружамо руку људима и групама људи који мисле као и ми који смо умерени и отворени. Ми смо, пре свега, искрени. И стрпљиви смо, јер само хиљадугодишња нација може бити стрпљива.

Стрпљење? Шта се то тако стрпљиво очекује?

У ПОЛЕМИЦИ СА СЕНАТОРОМ Г. ВУКОВИЋЕМ-ЂИДОМ „ДАН" ЈЕ ДОБИО САТИСФАКЦИЈУ

Стварно г. др. Мачек, и ХСС, не желе цепање Војводине

Акцију за цепањем Војводине воде неки загребачки и суботички клерикални кругови

Суботици, 18 марта. — Читаоци „Дана'" се сећају да је „Дан" својевремено тврдио да ће Војводина остати читава, неподељена, оваква каква је сад, и да ће се сви они који противно тврде ускоро уверити да је то тачно, јер да ни најкомпетентнији фактори ХСС уопште то не желе и неће. Сенатор ХСС г. Вуковић—Ђидо, изабран за сенатора Бановине Хрватске, иначе посредник из Суботице, тврдио је да је све то „ординарна лаж'".

Сада је дошла и званична потврда о томе да је „Дан'" имао право. Г. др. Грга Вуковић, адвокат из Сомбора, иначе један од најугледнијих првака ХСС, посланички кандидат у неколико махова на листи г. др. Мачека, свакако за то овлашћен од најмеродавнијих фактора ХСС, изјавио је „Јутарњем листу'", и многим загребачким листовима, између осталог, и ово:

НЕ ЖЕЛИМО ЦЕПАТИ ВОЈВОДИНУ. ТО НЕ ЖЕЛИ НИ САМ Г. ДР. МАЧЕК. КО О ТОМЕ ГОВОРИ, ЖЕЛИ ЗАВЕСТИ ЈАВНОСТ У ЗАБЛУДУ.

Јасно је, дакле, да је „Дан" имао право. Акцију за цепањем једног дела Бачке водила је не, стварно, ХСС, него неки загребачки клерикални кругови, уз помоћ неких суботичких клерикалаца. Да је то тачно, види се најбоље из писања г. Блажка Рајића, — које је „Дан'" цитирао, — а који тражи да у састав Бановине Хрватске уђе скоро цела Бачка, сем Шајкашке, на основу тога што у осталим срезовима Бачке има веома много католика, који су некада били Словени, али су током времена помађарили. Дакле, није био принцип националности меродаван, већ верски. Неки функционери ХСС су с еставили у службу клерикалаца, али су их оставили када су прозрели њихову игру.

Санаторијум

др-а Холендера (бивши санаторијум Брезовски). Једна од најбоље снабдевених приватних болница Војводине. Одељење за хирургију, унутарње болести, порођај и ортопедију. Слободан избор лекара.

Нови Сад

Кр. Петра II 175. Тел. 24-26.

Прослава Масариковог дана у Новом Саду

90-ти рођендан великог президента Масарика прославили су свечано сви слободни Чеси и Словаци. То су учинили, у суботу увече, у Словачком дому, и наши Чеси и Словаци. У препуној сали Словачког дома прво је одржао веома убедљиво и успело предавање један веома угледан чехословачки јавни радник, изложивши рељефно фигуру великог државника, филозофа и социолога ;затим је ученица трећег разреда основне школе Катица Чапела без грешке декламовала оду Масарику од Звездослава. У име Југоословена поздравио је браћу Чехе и Словаке г .др. Милан Будимировић, лекар из Сремских Карловаца, величајући заслуге пок. Масарика и за југословенски народ, и пожелевши чешкој и словачкој браћи срећније и веселије дане.

Министар г. Бешлић у Н. Саду

Министар саобраћаја инж. г. Никола Бешлић. допутовао је јуче после подне око 17 часова, у пратњи свога секретара, г. Јевте Ранковића из Петровграда у Нови Сад. Министар г. Бешлић конферисао је са претседником општине г. др. Петровићем и чинио приватне посете. Ноћ је провео у салонским колима на новосадској железничкој станици, а јутрос, у 6.47 часова, вратио се у Београд.

Скупштина Задруге немачких лекара у Југославији

Задруга немачких лекара у Југославији одржала је јуче после подне редовну годишњу скупштину, у просторијама „Хабага". Скупштини је присуствовало око 50 лекара из свих крајева наше државе. После поднесених извештаја о раду у прошлој години, као и о програму будућег рада, приступило се избору нове управе. За претседника је изабран г. др. Никола Хас, лекар из Торже

Г. др. Имре Варади код министра г. Бешлића

Београд, 18 марта. — Министар саобраћаја инж. г. Никола Бешлић, примио је у своме кабинету, првака бивше Мађарске странке, бившег сенатора г. др. Имра Варадиа, који му је изложио жеље мађар. мањине. Из одговора који је дао министар г. Бешлић г .др. Барадиу види се да је у току испуњења тих жеља, које су Мађари [illegible] формулисали и предали претседнику владе г. Драгиши Цветковићу у виду једне претставке. Како се тврди, министар г. Бешлић је обећао да ће се све жеље мађарске мањине испунити и већ су предузете мере по питању Уредбе о ограничењу отуђивања некретнина и по школским питањима, као и по питању постављању мађарских учитеља и регулисању пензија старих пензионера. *(Дан)*

Конференција Народне радикалне Странке на Клиси

Јуче је на Клиси, у гостионици г. Загорчића, одржана конференција присталица Народне радикалне странке. О политичкој ситуацији говирили су г. г. Глиша Марковић, Александар Захарич и Благоје Парошки .

УРАНИЈА

Златан човек

према истоименом роману од Мора Јокаија

Киш Ференц, Егри Мариа и Рожахеђи

(Наставак са прве стране)

омладинских и студентских удружења и велики број грађанства. Кад је воз ушао у новосадску станицу, перон је одјекнуо од снажних и одушевљених поклика братском бугарском народу и његовој дичној омладини. Фанфара Удружења националних железничара и бродара засвирала је бугарску химну „Шуми Марица...“.

Пошто су гости, око 90 студената и студенткиња, на челу са једним професором Теолошког факултета Софиског универзитета и својим вођством, изишли из вагона, у име града Новог Сада поздравио их је начелник Општег одељења г. Предраг Клицин, пожелевши им добродошлицу и пријатан боравак у главном граду Дунавске бановине и некадањој Српској Атини, у којој су у прошлом веку једно време живели, у емиграцији, велики бугарски родољуб Љубен Каравелов и велики песник Сава Раковски. У име Певачке жупе „Бајић“ бугарске госте поздравила је гђа Милица др. Моча и гђа Ц[illegible]ца др. Суботина, поздрављајући их у име Кола Српских сестара, подвукла је жељу да се у нашем крају осећају као код своје куће, јер „колико год је бачка равница недогледна, исто тако је и љубав свих Југословена према братском бугарском народу неизмерна“. На све поздраве одговорио је вођа пута Академског певачког друштва из Софије, професор Универзитета г. Дмитар Дилгеров, који је врло темпераментним и одушевљеним речима нагласио да су Бугари и Срби један народ, иста крв и да треба веровати у једну велику Југославију, од Јадрана до Црнога Мора. Речи професора г. Дилгерова поздрављене су бурно и одушевљено.

ПОВОРКА СА ЗАСТАВАМА И МУЗИКОМ

Затим је образована поворка на челу са заставама певачких друштава, музиком и управама свих удружења, која је тако продефиловала кроз град, успут врло срдачно поздрављана од пролазника.

У 12 часова гостима је у ресторану Спомен-дома приређен заједнички ручак а после тога су бугарски певачи са својим вођством распоређени на одмор.

У 16 часова после подне, у просторијама Певачке жупе „Бајић“, новосадско Музичко друштво приредило је бугарским гостима закуску. Све просторије биле су одлично декорисане бугарским и југословенским заставама и зеленилом, а у свим одељењима шпалир за госте формирале су новосадске омладинке. Долазак Бугара у просторије Певачке жупе „Бајић“ поздрављен је спонтано. Одушевљење је свакога момента било све веће, тако да се закуска претворила у одушевљену манифестацију бугарско-југословенског братства и пријатељства. Тамбурашки оркестар Кола занатлиске омладине, под вођством г. Раде Крчединца, забављао је гос[illegible] свирањем југословенских народних песама, а гђица Смиља Лазаревић, позната радио певачица, побрала је од бугарских гостију силан аплауз својим интерпретацијама севдалиских песама. Кад је расположење достигло врхунац, развило се бачко коло, у које су се ухватили и Бугари и Бугарке заједно са Србима. Просторије у којој је приређена закуска вриле су од песме и одушевљења. На крају је г. Миливој Бранкован, у име Музичког друштва, предао гостима једну велику, урамљену заједничку фотографију чланова друштва за успомену на ово гостовање.

БАНКЕТ У СПОМЕН-ДОМУ

У 9 часова увече, у просторијама Народног спомен-дома, Академско певачко друштво из Софије приредило је свој концерт, који је успео изнад сваког очекивања и на који ћемо се у сутрашњем броју опширније осврнути. После концерта, у ресторану Спомен-дома, гостима је приређен банкет, на коме је узело учешћа 250 особа. На банкету гостима је наздравио у име града Новог Сада адвокат г. др. Војин Мијатовић градски већник. У име Савеза културних друштава Бугарима је наздравио директор Друге мушке гимназије г. Светислав Марић, а у име Југословенско-бугарске лиге јавни бележник г. др. Душан Орешковић. Банкет је у највећем расположењу протекао до 2 часа после поноћи. На све поздраве одговорио је професор г. Дмитар Дилгеров, видно узбуђен братским пријемом и одушевљеним дочеком.

БУГАРСКИ СТУДЕНТИ ПОЛОЖИЋЕ ВЕНАЦ ПРЕД СПОМЕНИК СВЕТОЗАРУ МИЛЕТИЋУ

Данас пре подне гости из Бугарске посетили су епископа бачког г. др. Иринеја Ћирића, а затим су приредили концерт за ђаке средњих школа у великој дворани „Слободе“.

После ручка предвиђене су још многе посете разним културним и просветним установама Новог Сада, у првом реду посете гимназији, Матици српској, затим ће разгледати Саборну цркву итд.

Око 18.30 часова Академски хор софиског универзитета са својим вођством доћи ће пред споменик Светозару Милетићу где ће положити венац и отпевати неколико песама.

ПОЧЕЛЕ СУ ВЕЛИКЕ ПРОЛЕЋНЕ ПОПЛАВЕ

Услед наглог топљења снега дошло је до поплава у целој Дунавској бановини

Код Крчедина наступило је померање тла које је деформисало пашњаке и ритове

Услед наглог топљења снега дошло је до поплава у целој Дунавској бановини.

На старом Бегеју, услед нагомилавања леда, дошло је до продора десног насипа у ширини од 80 метара. Вода се разлила и поплавила терен од 10.000—12.000 јутара.

На територији Тамиш-Бегеј[illegible]е водн езадруге поплављено је око 40—50 хиљада јутара земље. Највише су страдале колоније које се налазе у низини, и то Александров Гај и Милетићево. На лице места упућен је шеф одељења за социјалну политику и народно здравље Банске управе инспектор г. Мајсторовић.

На територији Горњо-банатске водне задруге у сливу реке Златице поплављено је око 25—30 хиљада јутара. До поплаве је дошло услед топљења снега у Румунији, где извире Златица. Ова поплава је већа од поплаве у 1932 години.

У Барањи наступила је поплава услед продора насипа на Корашици у Мађарској. Угрожена су места Гајић и Драж. Пумпа Водне задруге Коррашице ради, али не може сву воду да избаци услед тога и прети опасност поплаве.

Вода у каналу Борза, која надолази из Мађарске, провалила је насипе те се разлила по њивама. То поља и Дубошевице.

ПОМЕРАЊЕ ТЛА У КРЧЕДИНУ

На Дунаву код Новог Сада лед је данас у покрету на око 30 од сто површине. Водостај Дунава је +402, према јучерашњем водостају у порасту са 12 сантиметра.

Стање код Бездана, Апатина и Даља је непромењено. У овим местима врши се збијање леда. Тако се може објаснити појава да на доњим секторима има више леда него раније. Код Сремских Карловаца као и код Крчедина лед је такође у покрету.

Надирање леда, а вероватно и неке друге околности изазвале су померање тла на два километра узводно од каменолома фирме Гутман и Франк, код Крчедина, на 1229 километру, на месту где је творница „Бата“ хтела д аподигне своју фабрику цемента. На том месту од јуче је примећено померање тла, као под утицајем неких подземних сила. Равница је ишчезла; не постоје више ни ливаде ни ритови. Власници не препознају више своја земљишта, која су се сасвим променила.

ОКОЛИНА БАЧКЕ ТОПОЛЕ И БАЈШЕ ПОД ВОДОМ

Бачка Топола, 18 марта. — Услед топљења снега многи равничарски крајеви су под водом, која је местимично причинила велике штете. Криваја је поплавила велике комплексе земљишта у околини Бачке Тополе и Бајше, а нарочито оне који леже у низини. Власти су наредиле евакуацију становништва из кућа на обали Криваје. Срески начелник г. Младен Прешић, са бележницима и претседницима општина, обишао је угрожена места. У суботу је поплављен део међународног пута. У Бачкој Тополи је под водом 10, а у Бајши 15 кућа. *(Дан)*

Стара Кањижа, 18 марта. — У неким крајевима у околини Старе Кањиже стање је катастрофално. Добровољачка колонија Војвода Зимоњић је под Водом. Многе куће је вода потпуно срушила. У Старој Кањижи, близу железничке станице, на циганском насељу, где живи сиротиња, многе куће порушене. Вода је у порасту. Поплава је угрозила око 200 кућа.

Велики рит је такође под водом као и многобројни салаши. Према последњим извештајима, под водом се налази, до овог тренутка, око 10.000 јутара земљишта. Поплављени су путеви који спајају Стару Кањижу са Хоргошом и Мартоношом. Претпоставља се да ће поплава причинити још већу штету. *(Дан)*

Бан г. др. Радивојевић потписао је Правилник о службеним односима

службеника према Пензионом фонду

којим је регулисан положај пензионисаних општинских службеника

Бан г. др. Радивојевић потписао је Правилник о службеним односима службеника према Пензионом фонду. Новим Правилником регулисан је положај пензионисаних општинских службеника. Регулисани су додаци на скупоћу свих досада пензионисаних службеника који су пензионисани по одредбама различитих фондова, тако да минимум неће бити мањи од 900 динара а максимум од 2000 динара. Код породичних пензија минимум неће бити мањи од 1100 динара, а максимум од 1400 динара.

Бележници пензионисани по Уредби из 1940 год. према годинама службе имаће пензије од 1200—2000 динара. Породични пензионери од 800—1300 динара (по првом разреду скупоће).

Остали пензионери: бабице, редари, служитељи имаће пензије од 600 односно 400 динара.

За покриће ових издатака нађени су потребни извори.

† ДР. ЂУРИЦА ДЕБЕЉАЧКИ

јавни бележник у Старом Бечеју

Стари Бечеј, 18 марта. — Јуче у подне, после кратког боловања, преминуо је г. др. Ђурица Дебељачки јавни бележник и бивши бански већник. Пок. др. Дебељачки, члан угледне војвођанске породице, играо је видну улогу у свим националним и културним покретима у Војводини. Рођен је у Старом Бечеју, 1888. Године 1904 матурирао је у Српској великој гимназији у Новом Саду. Одмах по ослобођењу постављен је за среског начелника Среза бечејског, коју је дужност вршио све до 1922. После положеног адвокатског испита отворио је адвокатску канцеларију, а 1932 постављен је за јавног бележника. Пре шестог јануара био је претседник Среског одбора Демократске странке и њен кандидат на изборима за Народну скупштину 1925. Активно је учествовао у раду Матице српске, Сокола, Јадранске страже, Аеро-клуба, Црвеног крста и свих других националних, културних и хуманих организација. Био је резервни коњички капетан прве класе. Сахрана ће се обавити сутра, у 13.30 часова. *(Дан)*

СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА АГРОНОМА ДУНАВСКЕ БАНОВИНЕ

Агрономи траже да се жене ове струке у државној и приватној служби изједначе у правима са мушкарцима

За претседника удружења изабран је поново инж г. Борислав Костић

Јуче је одржана скупштина Удружења агронома којој је претсе давао инж. г. Борислав Костић, главни секретар Пољопривредне коморе. Присуствовао је велики број агронома, чланова Удружења.

Пошто су сви присутни одали пошту умрлом другу инж. Драгољубу Тасићу, претседник, инж. г. Костић стић предложио је да се пошаљу поздравни телеграми министру пољопривреде г. Чубриловићу, Акционом одбору државних службеника у Београду као претседнику и потпретседнику владе у вези са акцијом тога одбора што је и прихваћено.

Г. Костић је затим у кратким потезима изнео рад удружења у прошлој години.

Секретар Удружења, инж. г. Милун Ивановић поднео је извештај штај управног одбора и изложио настојање управе да се повећају ћају плате члановима; да се пензионишу они чија квалификација не одговара месту на коме су постављени или да се преведу у своју струку, како би се добио известан број упражњених места за чланове инжињере агрономије.

На скупштини је изабрана управа којој је и даље на челу инж. г. Борислав Костић, затим су у управу изабрани инж. г. Јован Дулић; инж. г. Миромир Калановић; инж. г. Вељеслав Цимер; инж. г. Бранислав Милосављевић; и гг. инж. Мома Давидовић, инж. Људивит Пешко, инж. Љубомир Мађаров, инж. Стојан Петровић, инж. Андрија Азарјански, инж. Милисој Калић и инж. Александар Петрик; за чланове Надзорног одбора г. г.: инж. Ђока Бујановић, инж. Петар Крстић и инж. Србољуб Вукашиновић.

После дискусије у којој су учествовали г. г. инж. Борислав Костић, инж. Радослав Веселиновић, инж. Бранислав Милосављевић, инж. Лазар Херцеговац, инж. Богдан Јаракула, инж. Воја Поповић, инж. Милун Ивановић, инж. Вељеслав Цимер и многи други, решено је да се на скупштину Главне управе поднесе неколико конкретних предлога за измену и допуну правилника.

Тражиће се да се оствари потпуно изједначење положаја жена агронома у државној и приватној служби, како у погледу права, тако и у погледу награде за свој рад.

У Молу је основан Српски културни клуб

Мол, 18 марта. — Иницијативом месне Српске читаонице, овде је одржана оснивачка скупштина Српског културног клуба. Као говорници појавили су се гости из Суботице, и то гг. др. Драгомир Димитријевић, адвокат, др. Миладиновић, јавни бележник, и др. Ђорђевић, адвокат, који су изнели потребу за овом акцијом, нагласивши да Српски културни клуб није политичка организација. Говорнике је бурно поздравило око 600 присутних Срба. Потом се прешао на избор управе. Изабрани су, за претседника г. Иван Јакшић, трговац; за секретара г. Коста Мачкашки, учитељ; за благајника г. Вељa Радулашки, економ.

Набављачко-потрошачка задруга у Соколцу Кулском

развила је своју делатност у толикој мери да су на колонији затворене две каване и једна трговачка радња

Задруга води борбу још са последњом трговачком радњом на колонији

Соколац Кулски, марта. — Међу нашим насељеницима, ратним добровољцима на колонијама Војводине, којих има из свих крајева, јавила се мисао да је једино решење за побољшање њиховог, како материјалног, тако и моралног положаја — ЗАДРУГАРСТВО.

Отуда се задруге ницале једна за другом, па је тако створена задруга и на колонији Соколцу Кулском, 1934, благодарећи г. Св. Симићу, тадашњем учитељу са колоније Рогатице, и неколицини разборити насељеника, међу које спада данашњи претседник Прве набављачко-потрошачке задруге, г. Михаило Мишчевић, пун задружних идеала и воље за вођење овако једне корисне установе. Ова задруга отпочела је свој благотворан рад са 20 честитих чланова, па је, благодарећи свести задругара, издржала напорну борбу са противницима и успела, да се затворе две каване и једна трговина у месту.

Пошто су увидели да задруга не користи само појединцу, већ свима задругарима, број чланова је сваке године у прираштају а имовина се повећавала и данас износи 74.000 динара. Задруга сада броји око 100 редовних чланова.

Задруга је пре извесног времена одржала шесту годишњу скупштину, са г. Мишчевићем на челу, на којој је примљен извештај управног и надзорног одбора у целокупном пословању у току прошле године. па им је дата решница.

У дискусији по разним културно-привредним проблемима који се тичу напретка ове корисне установе узело је активног учешћа око 30 чланова, а то је јасан доказ да се сви задругари интересују за своју установу. По свестраној дискусији изабрана је управа са г. Михаилом Мишчевићем, досадашњим претседником на челу.

Одлучено је да се започне са зиданьем Задружног дома, где ће бити смештене канцеларије, магацин и продавница. На скупштини је констатовано да је пословање у прошлој години било врло добро, с обзиром да задруга нема још својих просторија и да води борбу са још једном трговачком радњом у месту, коју највише подржавају велетрговци из околине и на велику штету задругара ства у овом месту. Задруга је у току прошле пословне године издала својим члановима животних намирница у вредности око 200.000 динара., а од тога је постигнута уштеда, са другим мањим приходима 31.000 динара, док је промет примања по благајници у току прошле године био 551.937 динара, а издавања 550.894 динара.

Интересантно је напоменути да ова задруга, од уштеда на промету свима својим редовним члановима плаћа чланарину у Здравственој задрузи у овоме месту. Задруга има и своје фондове. Резервни фонд 18.446 динара, Болеснички фонд 7.800. Фонд за образовање 2.600, Фонд за подизање задружног дома 23.567 и Општи културни фонд 3800 динара.

Овакво стање ове установе несумњиво је плод интелигенције, а у првом реду учитељства, међу које спада и бивши учитељ ове колоније г. Живорад Ђукнић, који је, као опробани задругар, у многоме учврстио задругарство међу нашим насељеницима. По одласку г. Ђукнића за учитеља у Инђију, ова задруга добила је два нова вредна задругара, учитеља,који су од првог дана свога доласка показали много воље и љубави за заједничку сарадњу на задружном пољу.

МИЛОВАН Т. ЂУРЂЕВИЋ

Први течај за заштиту деце за време рата оспособио је четрдесетдевет добровољних сарадница

које су испит положиле са одличним успехом

Завршена су предавања на Првом течају за заштиту деце за време рата, који је приредила Бановинска секција Југословенске уније за заштиту деце у Новом Саду. Течај је трајао двадесет дана. Теориски део течаја је обухватио, поред информативних предавања о организацији Уније за заштиту деце; о сарадњи државе, бановина, општина и приватне иницијативе за зиштиту деце за време рата; о местима безбедности, дечјим боравиштима и породичним дечјим колонијама евакуисане деце за време рата, — и предавања општег карактера о општој и дечјој хигијени, о исхрани деце, о дечјим болестима и првој помоћи, о душевној хигијени и физичком васпитању и занимању деце ваншколским часовима и о унутрашњој организацији и начину управљања дечјим боравиштима за време рата. Поред теориског дела, слушатељкама је демонстриран практичан рад у обдаништима, школским трпезама, дому за одојчад и млечној кухињи.

Од 59 учесница које су се јавиле за овај течај, шест је одустло још у почетку, четири су одустале због болести, а 49 добровољних сарадница показало је велико интересовање за рад, редовно је похађало предавања и практичне демонстрације, те се од њих определило: 28 за васпитање, 18 за негу деце и 3 за економско-административне послове.

Ова група добровољних сарадница положила је са одличним успехом испит пред комисијом

Испиту, који је одржан у згради Завода за здравствену заштиту матера и деце, присуствовали су: изасланик Просветног одељења Банске управе г. Милутин Николић, шеф за основну наставу; изасланик Социјалног одељења Банске управе г. Стеван Мајсторовић, и предавачи. Предавали су: потпретседник Бановинске секције Југословенске уније за заштиту деце г. др. Ђура Јовановић, шеф Завода за здравствену заштиту матера и деце, шеф Школске поликлинике г-ђа др. Нада Мицић- Пакбор, лекар Завода за здравствену заштиту матера и деце г-ца др. Анђелија Кнежевић и руководилац течајем г-ђа др. Јелена Коструба.

У току течајева одржао је шеф социјално-медицинског одељења Хигијенског завода у Новом Саду г. др. Јован Поповић предавање о теми: Приказ рада Хигијенског завода у селу на заштити деце.

И у Молу се појавила зараза кочења врата

Мол, 18 марта. — Болест заразног кочења врата појавила се и у Молу, где је изазвала велики страх код родитеља. За сада је био један смртни случај. Болују углавном школска деца па се очекује затварање народних школа. Предузете су све мере за локализовање ове епидемије

АПОЛО

ПРЕМИЈЕРА

Циганске мелодије

(Цигански капетан)

главне улогама Лупе Велез, Алфред Роде

ОДЕОН

Премијера

Амор у фраку

Вили Фрич и Густи Хубер

РОЈАЛ

Дупли програм. Две одличне премијере

1. Бригада грешних

ШАРЛ ВАНЕЛ

2. Зигото

Судар аутобуса и кола на међународном путу

На међународном путу између Новог Сада и Србобрана дошло је до судара између једног аутобуса и двопрежних кола. Аутобусом број 8-1946 управљао је шофер Карло Лешкиров, а кола је терао земљорадник Милан Влаховић, са Ченејских салаша. Приликом судара аутобусу је оштећен блатобран и каросерија, а на колима је прелом љена осовина.

Дете пало у лонац пун вреле воде

У Сремској Каменици се десила тешка несрећа. Двогодишња Вида, ћерчица земљорадника Пере Срдића и жене му Љубице Сарајлије, играла се у соби где је у једном великом лонцу кључала вода. Несрећна девојчица пала је у лонац. И поред лекарске интервенције, у највећим мукама је издахнула.

КОВИНСКА ХРОНИКА

У Ковину је одржан збор Земљорадничке странке, на коме је говорио г. Милован Поповић, из Београда, уредник „Села“.

Освећена је овдашња румунска православна црква која је сада обновљена. Цркву је освештао изасланик румунског владике из Каранщебеша. Богослужењу су присуствовали претставници власти и удружења.

Нађен је поред друмског насипа, на 5 км. од Ковина, један женски леш. Жандармерија је изишла на лице места и установила да је то леш Кристине Трија ,рођене у Делиблату, а настањене у Ковину, 70-огодишње старице, која је живела код своје пасторке Пере Дечанског. Чувар насипа известио је иследнике да је она била код његове стражарнице и мало се одморила и да је она била код његове стражарнице и мало се одморила и да му је казала да жели да пређе преко Дунава у село Дубравицу ,али, пошто се тада већ смркавало, вратила се у намери да се упути за Ковин, на путу се, поред државног насипа смрзнула. Пошто на лешу нису установљени никакви трагови насиља, власт је предала леш покојне Кристине њеној родбини, која ју је сахранила.

ПРЕД ПРЕМИЈЕРУ У УТОРАК (19. III)

Г. Стеван Христић нам говори како је дошао на идеју да изради „сценску музику за „Вечитог младожењу“

Г. Христић је обрадио музички поједине чинове, у којима глумци, сем певања, и говоре уз пратњу оркестра, и тако створио »оперу у говору«, музичку драму прву ове врсте у нашој музичкој литератури

Народно позориште приказаће сутра, у уторак, новосадској публици премијеру „Вечитог младожење“, чија је драматизација израђена по чувеном роману Јакова Игњатовића драмски писац г. Александар Илић.

Наш познати музичар и композитор, г. Стеван Христић, бивши директор Београдске опере а сада професор Музичке академије у Београду, компоновао је специјално за Бановинско позориште музику за ову драматизацију „Вечитог младожење“.

За време једне паузе на последњој проби, наш стари знанац г. Христић био је љубазан да прими нашег музичког сарадника. У подужем разговору изнео је неке појединости о својој музици за ово драмско дело. Интересантно је како је дошао на идеју да за „Вечитог младожењу“ напише музику, да на тај начин створи успелу мелодраму.

— Још у својим млађим данима — објаснио нам је г. Христић — читао сам овај роман нашег познатог романсијера Јаше Игњатовића. Тада сам се бавио идејом да од тога романа створим нашу оперу, с обзиром да ми је „Вечити младожења“ давао обиље материјала за једну лепу оперу. Али, понављам, то је било још онда. Ову музику специјално за ваше позориште написао сам по позиву управе тог позоришта. И овде ће бити у уторак и њено прво извођење. Музичку обраду радио сам са љубављу и желео да створим једну мелодраму у духу оног доба и оног времена које је Јаша Игњатовић као романсијер тако лепо дао у својим делима. Овде музика илуструје радњу и психолошки је прати и употпуњава. За сваку слику — чин написао сам музику, поред увертире, а има слика — чинова који се цели музички обрађени, тако да се тиме добија нека врста опере у говору. Јер глумци, осим певања, и говоре уз пратњу оркестра. Оваква врста музичке драме је прва у нашој музичкој литератури.

— Да ли сте се у музичкој обради драме држали штимунга и романтике оног времена које и сам роман описује?

— То сам баш и желео да дам и на то сам обратио и своју нарочиту пажњу, да се и кроз музику осети штимунг тог времена. Таквом обрадом дао сам психолошку везу између сцене и музике. Она је овде импресионистичког карактера, мазичког правца коме ја и иначе припадам.

— За кога сте дали соло певање у драми?

— Као солисти појављују се Катица, Лујза, Лула и Шамика. Остали не певају, али пева још и мушки хор.

— Видимо да имате и окретне игре у комаду.

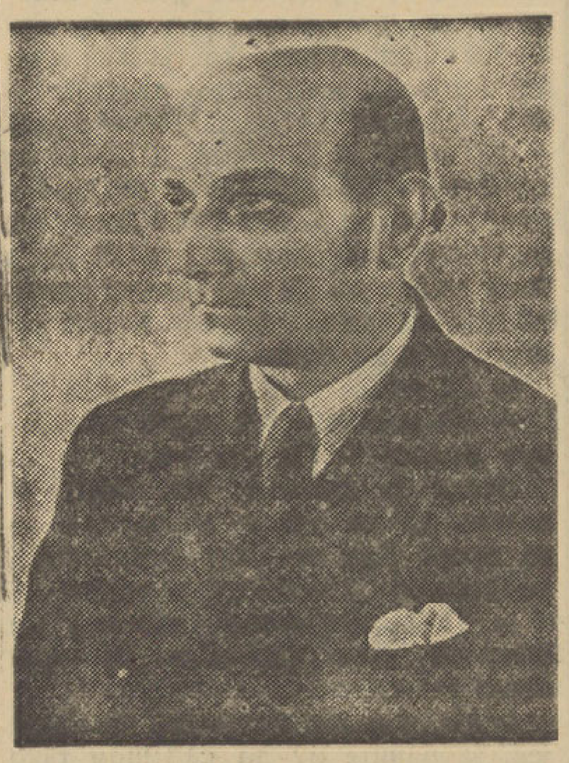

Г. Стеван Христић

— У валцерима који се појављују на сцени желео сам такође да дам израз оног времена, у коме је тада владао стил бечких валцера. Ви сте чули и сада. То су типични бечки валцери, само, као што сте видели, и сам редитељ исправља глумце и даје им упутства, да им и играње валцера не буде сувише модерно, већ да и она буде у духу оног времена.

Ви сте ,господине директоре, стари знанац наше музичке публике. Ваша гостовања са београдском опером увек су била одлично примана код нас. Како се осећате у нашој средини. Како сте задовољни са пробама?

Дошао сам овамо са великом љубављу јер се сећам лепог пријема на који сам увек наилазио у вашој лепој средини Са пробама сам задовољан. И оркестар војне музике је добар, а глумачки ансамбл такође. Код управе позоришта наишао сам на велику предусретљивост. Радујем се што се на овај начин одужујемо успомени нашег одличног романсијера Јаше Игњатовића, чиме је и мени дата прилика да томе допринесем, што ми је такође мило.

— Хоће ли, господине директоре, наша музичка литература бити ускоро обогаћена још којим вашим делом?

— Сада завршавам свој велики балет „Охридска легенда“. То ће исто времено бити и наш највећи балет. Траје цело вече, а писан је у духу нашег богатог фолклора.

Проба се наставља и љубазни маестро г. Христић опростио се срдачно са нашим сарадником у уверењу да ће премијера „Вечитог младожење“ у сваком погледу задовољити и постићи несумњиво леп успех.

Један шамар — хиљаду динара

Петровград ,18 марта. — Пред кривичним већем Окружног суда у Петровграду одговарао је трговац Јосиф Хофман, који је оптужен да је 20 октобра 1939, када му је дошао у радњу Валтер Прак, овога ошамарио тако снажно, да се Прак онесвестио и од тога му је ослабио слух.

Хофман се брани да је био нервозан и узрујан када му је Прак рекао нешто што га је изазвало.

Саслушан је као стручњак лекар г. др. Богдан Поповић, који је установио да Праку није ослабио слух. Стога је суд Хофмана због лакше телесне повреде осудио на 1000 динара новчане казне.

Зашто и ја не дајем шити своја одела код

одличног енглеског мушког кројача

И. Кулика

???

Нови Сад, Краља Александра, 3

у дворишту (Палата Дићовић)

што до сада нисам знао адресу — ала сад већ знам. — Још једном, да не заборавим: КУЛИК ИСА, Нови Сад, Краља Александра, 3

Менингитис се појавио у преко десет општина Среза великобечкеречког

Зараза засада није пренесена и у Петровград

Петровград, 18 марта. — У Банату се у последње време појавило неколико случајева заразног запаљења мождане опне, али ова зараза, према тврђењу градског физиката није пренесена у Петровград. У самом Петровграду, према извештају који смо добили у градском физикату, није досада забележен ни један случај менингитиса. Међутим, у Бановинској болници, у заразном одељењу, налази се на лечењу доста болесника из околних општина: Драгутинова, Кумана, Новог Бечеја, Новог Итебеја, Меленаца, Елемира и Малог Торка, као и неколико из Хетина, Ечке и Стајићева.

Прошле године лечено је у болници 17 болесника од менингитиса. Од ових је, према подацима које смо добили у болници, потпуно излечено 16, док је свега један болесник умро. Према томе, проценат морталитета је 6%.

С обзиром на то да се зараза већ појавила у околним општинама у Банату, градски физикат предузима све мере предострожности, како се зараза не би пренела и у Петровград.

Успех академског сликара г. Богдана Шупута на изложби најмлађих у Београду

Г. Богдан Шупут

Пре неколико дана затворена је у Београду изложба десеторице најмлађих југословенских сликара, који су у павиљону „Цвијета Зузорић“ изложили низ својих последњих, врло успелих радова. Изложба је имала ванредан успех. Кроз просторије павиљона прошао је за време изложбених дана велики број најелитније престоничке публике и осталих љубитеља сликарске уметности.

На тој изложби излагао је и познати млади војвођански академски сликар г. Богдан Шупут из Новог Сада. Целокупна критика истакла је радове г. Шупута као најуспелије и најбоље. Угледни сликар г. Пјер Крижанић, један од наших највећих ауторитета у сликарској уметности, написао је о г. Шупуту као сликару и његовим уметничким радовима следеће:

„Богдан Шупут је несумњиво најизразитији таленат на овој изложби. Он је по своме ставу и најсамосталнији, одајући мање него други трагове утицаја. Осећање стварности које он уобличава средствима солидног познавања заната даје његовим сликама драж доживљености. Способност изразите карактеризације види се подједнако у портретима М. Б. и В. П., који су сликарски и психолошки перфектни, у сликама предела и мртвим природама. Добар цртеж, употпуњен диференцираним тоновима и бојама, нарочито у мртвој природи „Лобање“ и у фино изатканом колористичком ћилиму предела „Срем“ даје утисак кондензованости и чврстине. Начин рада на поменутом пејсажу показује да Шупут има довољно даха да своју уметничку замисао проведе до краја.

Искрена опојеност природним лепотама без извештаченог артизанства чини нам овога сликара блиским“.

Заслужни успех г. Шупута, који је и читаоцима „ДАНА“ познат по својим одличним карикатурама и изванредним линорезима, објављеним у нашем листу, треба најсрдачније поздравити.

РЕКС

Јавор Пал, Кабош Ђула, Пагер Антал, Ђурај Ида и Ердељи Мици

Хвала што сте ме прегазили

Роман „Дана“

72

— Осим тога ми чак имамо и једног сведока, који вас је препознао по овоме — показао је на Мк Кејов велики црни прстен — а осим свега тога, терете вас још и искази ваших пријатеља. По свему томе да се закључити да је ваш алиби, иако врло спретно изведен, ипак једна велика лаж. Хало Бреди — узвикнуо је Обријен и Бреди се појавио. Моји људи су већ често мотрили на вас, као што знате, ни су вам баш много наклоњени. Зато сами реците да ли сте вољни одмах да признате, или морамо да вам извлачимо речи батинама.

— Ја немам шта да признам.

— Па добро. — Обријен се окренуо Бредиу — Одведи га.

Бреди је пришао Мк Кеју, ухватио га за гушу и окушао да га дигне. Кад се овај успротивио, показао му је песницу и рекао:

— Пођи пријатељу, иначе... ми ћемо већ наћи начина да ти одрешимо језик.

— Не, немојте, оставите ме, Обријен, забраните му да са мном тако поступа.

— О, погледај молим те, како тај младић зна да буде љубазан, смејао се Бреди. Тамо напољу чека још пет младића, прави бикови, сваки појединац већи је од мене за главу.

— Слушајте инспекторе, ваши људи неће моћи да ми одреше језик и да ме натерају да признам, па чак иако ме буду пребили. Ви против мене немате никакве доказе.

Обријен је слегао раменима, устао, окренуо се Бредиу и строго заповедио:

— Одведи га.. Можда ће неко од вас моћи да му освежи сећање.

— Не, драо се Мк Кеј.

— А сад одмах напоље.

Бреди је сад зграбио Мк Кеја, који се опирао као да је полудео, и извукао га напоље.

У диктафону се чуло како су се врата снажно залупила. Онда је Обријен ушао. Стајао је без речи и посматрао Џоан.

— То је добра муштерија, рече коначно. На срећу, уверен сам да ће још вечерас све да призна.

Обријен се спустио у једну столицу и добовао је једно десет минута по столу. Иначе нико ништа није говорио. Тада се инспектор дигао и пошао својој соби. Кад је стигао до врата, окренуо се:

— Ако хоћете, можете да причате, али не могу ништа сигурно да вам обећам.

Они су остали. Седели су без речи Стенографи су брзо преписивали сво је стенограме. Џими Кенон се само смешкао задовољно. Био је то добар залогај. Џоан и Фил су се слагали и надали се да ће све добро бити.

Прошла су читава два сата, кад су се врата одједном поново отворила.

— Шта је? Чули су они у другој соби глас инспектора.

— Чини ми се да је сад тај младић мало више расположен за причање, одговорио је Бреди дубоким гласом

Тада су чули трећи глас, глас дрхтав, промукао и измучен:

— Ја — ја сам га убио, замуцао је Мк Кеј .

— Зашто?

— Дигао сам на коцки Лесли Колинсу сто хиљада долара, па ми је запретио да ће старом све одати.

— Аха, опет си варао на коцки, драо се Обријен, причај даље.

— Он ми је дао рок од два дана да опет све доведем у ред. А ја то нисам могао учинити, инсам за тако кратко време могао да прикупим толику суму. Имао сам да се нађем са њим у Амбасадору. А кад сам тамо стигао биле су скоро све светиљке угашене. Ја сам се тада склонио из аврата и чекао да нађе. Кад је изашао из сале и застао у гардероби, испружио сам руку и еручио м усамо један метак у леђа. А тала — тада сем приметио како мла ди Колинс, пијан као земља, тетура према Рису. Палo ми је напамет да му ставим оружје у руке, како га не би нашли код мене. То је све.

ЗАЛАГАЊЕ ВУКА КАРАЏИЋА ЗА ХЕРЦЕГ-БОСНУ

Лајпциг, 18 март. — Последња свеска лајпцишког „Часописа за словенску филологију“ доноси, уз коментар М. Т. Селесковића, једно досад необјављено писмо које је у своје време из Беча (15 марта 1856) упутио Вук Караџић познатом немачком историчару Леополду Ранкеу.

Познато је, а то се види и из коментара овом Вуковом писму, да је Вук Караџић, поред обавештења о културном животу Србије и Балкана, давао податке и инспирације и у погледу економско-социјалном. У овом писму Вук показује нарочиту бригу за хришћане под турском влашћу а поглавито за наш живаљ у Херцег-Босни. Преко Ранкеа, Вук је покушао да заинтересује конференцију која се поводом Кримског рата састала у Паризу, сматрајући да ће она моћи да побољша судбину хришћана под Турцима, али интервенција је доцкан дошла, јер је петнаест дана по одашиљању овог писма, 30 марта, већ закључен Париски мир.

Овај сасвим нов податак о Вуковом залагању за ствари које не спадају у оквир културно-научни, осветљавају огромну Вукову фигуру новом светлошћу ,која нам омогућује да потпуније сагледамо његову улогу и рад.

На течају из виноградарства у иришком расаднику виноградарима су објашњене многе рђаве навике при обрађивању винограда

Ириг, 18 марта. — Доласком г. Јарослава Јаковљевића за управника Расадника одржавано је годишње неколико течајева за пољопривреднике. Оснивањем Пољопривредне подружине доста је учињено за културно-привредни напредак пољопривредника.

Осим воћарског течаја ,г. Јарослав Јаковљевић одржао је овога месеца и четвородневни течај из виноградарства. Течају су присуствовала 72 пољопривредника. Занимљиво је да по добу старости течајаца било од 15 година до шездесете.

Сви су течајци течај вредно полазили, пажљиво слушали теориска и практична, тумачења, а, на крају течаја, на испиту давали одличне одговоре. На име награде вредним течајцима је раздељено 17 пољопривредних књига, 4 Кундеових маказа, 3 Кундеова калемарска ножа. На течају су тумачена разна виноградарска питања. Приказано је садашње стање нашег виноградарства. Протумачено је правилно подизање винограда: избор, испитивање и припремање земљишта за садњу, избор и припремање подлоге, избор калемова и правилна сађења, правилно плевљење и обрезивање винограда и свима другим пословима у винограду. Установило се да иришки виноградари врло рано беру винограде, не врше предбербу. Иришко вино већ ври када други виногради тек отпочињу бербу.

Задњи дан течаја био је посвећен тумачењу биљних болести и штеточина, а нарочито оних који нападају винову лозу. Нове болести се појављују не само у Иришком срезу, већ и у осталим деловима Фрушке Горе. Установило се да виноградари у овоме крају узимају сувише дугачку резницу ,која својим доњим делом дође у нериголовану земљу, почиње да трули, а трулеж преноси касније на цео чокот. Није згодно што се не врши очењивање пупољака код посађених резница, те ова окца касније труле, преносе трулеж на срж. Полагање пелцера врши се у јуну и јулу, а треба у јесен. Сади се лоза која није довољно зрела и узима се од сумњивих продаваца. Сади се сувише често. Виногради су не бране од биљних болести и штеточина.

Течајци су умољени да се чувају досадашњих хрђавих навика при обрађивању винограда.

Г. Јаковљевић је заказао и једно предавање „О исхрани и одбрани биља од биљних болести и штеточина“, које ће бити пропраћено филмом. (Дан)

Чешкословачко-југословенске везе

Праг, 18 марта. — У издању Словенског института у Прагу, на чијем је челу познати југословенски научник др. Матија Мурко, изишло је опсежно дело д-ра Отона Беркопца о чешкословачко-југословенским научним, културним и уметничким везама. Ово дело обухвата библиографију од 1800 до 1935 год., а рађено је врло савесно и систематски тако да претставља драгоцен прилог изучавању културних веза између Југословена и Чехословака. Дело садржи све што је штампано у овој области, од научних студија до важнијих чланака изишлих у периодичној и дневној штампи.

СПОРТ

Лигашка борба у Новом Саду

Војводина је победила Жак из Суботице са 2:0

После несрећене игре у првом полувремену, Новосађани су тек после одмора дошли до изражаја али не и у головима

По врло лепом, правом пролећном времену, а пред 1200 гледалаца Војводина и ЖАК из Суботице одиграли су реванш-утакмицу за лигашке бодове. Војводина је, према очекивању, освојила и ова два бода, попевши збир на 17, док је ЖАК остао на свега шест бодова.

Тимови су играли у следећим саставима:

ЖАК: Шимоковић, Прчић, Кењереш, Каназир, Богешић, Балаж други, Балаж први, Копиловић, Драгић, Рајичковић и Драгин.

Војводина: Плац, Мајтан, Попеску, Рајковић, Немет, Божић, Ј. Николић, Шосбергер, Рогић, Б. Марковић и Велкер.

Војводина је, после оцене целе игре, у којој је она имала две различите фазе (једну просечну а другу добру) заслужено освојила оба бода, али са голдиференцијом која је по шансама доста неповољна за њу.

Утакмица није дала очекивани спорт. Као да се поновила слика из јесењег такмичења: Војводина је играла врло несрећено и нервозно, нарочито пред голом за читавих четрдесетпет минута првог полувремена. Цео тим играо је некако споро, тешко се ослобађајући лопте и са претераним дриблингом који је, крај жустрих и пожртвованих Суботичана, домаћима увек био од чисте штете.

Са овако тромим противником ЖАК је могао да се добро понесе и да у пољу развије равноправну игру, не без агресивности, која у два три момента замало што није донела и успех. Много вреднији и знатно бржи од домаћих, жаковци су успели да наметну свој начин игре — високе лопте — Новосађанима, тако да Војводина у овом делу борбе нимало није отскакала од противника. Једини изузетак биле су ситуације пред голом, где се навала Војводине, иако врло неефикасна, ипак показала као опаснија од противничке.

Други део игре, међутим, одлучио је утакмицу. Војводина се показала као тим са бољом кондицијом, искуснији и теренски потпуно надмоћнији. Њена надмоћ у пољу, када су Суботичани нагло попустили и повукли се у одбрану, била је очигледна, али бројчано није ни близу изражена. Многе шансе нису искоришћене, ма да их је било на избор, а у томе, т. ј. у промашивању однео је рекорд десно крило Николић.

*

Иако недељна утакмица није могла да задовољи новосадску публику, која се због троме игре и недовољне реализаторске моћи Војводине много нервирала, утакмица је ипак обиловала узбудљивим моментима којих је нарочито много било пред вратима гостију. Како су и жаковци у неколико махова били угрозили гол Војводине, где је Плац увек успешно интервенисао, било је више прилика за узбуђивање, али све то узрујавање било је јалово, јер је после свеколиког труда, тешком муком, пало свега два гола...

Први минути замало што нису донели први реални успех домаћима. После лепо добивене лопте Рогић се спустио према голу и у трку одапео јак шут, али је лопта отишла изнад стативе. У 15 м. Б. Марковић је дао врло употребљиву лопту Рогићу, који је избио напред, оставивши бека за собом, и шутом по земљи дао први гол. И Шимоковић и Плац до краја полувремена имали су доста посла, која су обавили врло успешно.

У наставку борбе, већ у 1 м. била је одлучена судбина утакмице. Божа Марковић је дао лопту Велкеру, који је довео до гола и најзад додао на ноге Рогићу. Из непосредне близине Рогић је лопти променио правац и она је већ била у голу. До краја игре Николић је у више махова, непокривен, долазио у позицију да да гол, али је све упропастио.

*

ЖАК је дао више него што се очекивало, истина само у једном, првом делу игре. Касније је нагло попустио, али срећом по њега противник није то умео да искористи. Најбољи играчи код Суботичана били су: Шимоковић, Прчић Каназир, десно крило Балаж и Рајичковић.

У тиму Војводине било је овог пута неколико слабих места. Плац је био врло сигуран и са рефлексом, бекови променљиви, од којих Мајтан ипак нешто бољи иако је често „пливао" због свога халфа. У средњој линији Немет је одлично разарао, а Божић градио игру. У навалном квинтету Шосбергер који је у пуној форми, био је најкориснији, а и Рогић је испунио свој задатак најбоље спијег стрелца; ипак морамо му пребацити што је у једном маху сметао Марковићу, уместо противничким бековима. Марковић и Велкер били су у пољу корисни, али пред голом с несигурним ногама. Николић се трудио, али је био себичан (случај у првом полувремену) а без прецизног шута у другом полувремену.

Г. М. Стојановић гледао је гостима неке прекршаје кроз прсте, али није био лош.

Д. Н.

Лигашке утакмице донеле су велика изненађења

Лигашке утакмице у недељу донеле су ове резултате, од којих неки претстављају велика изненађења:

БСК — БАСК 4:1;
Јединство — Југославија 2:1;
Војводина — Жак 2:0;
Земун — Грађански (С) 3:0;
Славија (С) — Бата 2:1;
Грађански (З) — САШК 5:0;
Конкордија — Хајдук 2:1;
Сплит — Славија (О) 2:0;
Бачка — Љубљана 3:1 и
Хашк — Славија (В) 3:1.

Оглашујте у „Дан"-у

Исходи другоразредних утакмица у Новом Саду

Почетак другоразредног првенства у Новом Саду донео је две сигурне победе Трг. омладине и Славије из Новог Сада и тесну победу ЖСК-а.

Исходи гласе:

ЖСК — Хајдук 4:3;
Трг. омладина — Славија (Б. Петровац) 10:0, и
Славија — Гвожђар 4:1.
Војводина, рез. — Макаби 1:1 (пријатељска).

Свако је ковач своје среће
Мали улог - велике могућности

Наручите и Ви одмах срећку код најсретније продавнице срећака Државне класне лутрије

„Поверење"

кред. канц. Нови Сад, Краља Петра I, 17. Тел.: 32-94

ПРВО ИЗВЛАЧЕЊЕ ДОБИТАКА 12 АПРИЛА 1940 г.

Лака атлетика

Први пролећни крос-контри СК Војводине

У недељу пре подне Лакоатлетска секција С. к. Војводине приредила је први пролећни крос-контри на 3000 метара.

Одзив лакоатлетичара за ово такмичење био је доста велики. Учествовало је 8 из Војводине, 4 из НАК-а и 4 из РОК-а.

После узбудљиве борбе победу је изнео Драгољуб Марковић (Војводина) који је у дивном финишу пред циљем оставио за собом све конкуренте.

ИЗВОД ИЗ ДРАЖБЕНОГ ОГЛАСА

У извршној ствари тражиоца извршења Лиздек Симе из Београда против Терзин Пајин Кристофора ратара из Драгутинова ради намирења 2500 дин. главнице спп. земљишнокњижни суд на молбу тражиоца идређује извршну јавну дражбу на некретнине извршеника које су уписане у земљ. књ. улошку општине Драгутиново бр. 6514 топ. бр. 3294-3295/446/б,102 ораница Рит од 1 јут. 1546 кв. хв. уз искличну цену од 12000 дин. стим да најнижа прихватљива понуда не може бити мања од 8000 дин. словом осам хиљада динара, затим

на некретнину у истом зем. књ. улошку топ. бр. 2877/ф/200/39 ораница Голић од 1 јут. уз искличну цену од 1500 дин. с тим да најнижа прихватљива понуда не може бити мања од 1000 једну хиљаду динара и

на некретнину у истом зем. књ. улошку топ. бр. 2877/д/43/11 ораница Акач Ледина од 4 јут. уз искличну цену од 6000 дин. с тим да најнижа прихватљива понуда не може бити мања од 4000, четири хиљаде динара.

Дражба ће се одржати 18 маја 1940 год. у 10 сати пре подне у општинској кући у Драгутинову.

Надметачи су дужни положити на име одустанице 10% од искличне цене у готовом новцу или вредносним папирима.

Онај који за некретнине понуди већу цену од искличне цене дужан је одмах одустаницу надопунити у истом % до понуђене цене.

Купац је дужан куповнину заједно са 5% камата од дана дражбе положити код филијале Државне хипотекарне банке у Петровграду као суд. депозитне благајне у три једнака оброка и то за 15 дана, за 30 дана и за 45 дана. Вадиум ће се обрачунати у задњем оброку.

Купац сноси без урачунавања у куповнину порезе, прирезе и остале јавне дражбе од дана дражбе као и преносну пристојбу.

Ако се за 8 дана не поднесе претставка, а за 15 дана накнадна понуда суд ће издати купцу сведоџбу о куповини на основу које ће запосести купљене некретнине.

Кад дражба постане правомоћна и купац у потпуности удовољи дражбеним условима, суд ће одредити укњижбу права власништва на купљене некретнине у корист купца.

Ако купац на време не удовољи дражбеним условима губи јамчевину, и одговара за евентуалну разлику између цене по њему понуђене и цене која ће се на релицитацији постићи, својом имовином.

Дражбени услови могу се видети за време званичних часова код земљишнокњижног суда и општине Драгутиново.

СРЕСКИ КАО ЗЕМЉИШНОКЊИЖНИ СУД у Новом Бечеју, одел. V.

дана 1 марта 1940.

Павићевић с. р. судија

Мали Огласи

КУПУЈЕМО — ПРОДАЈЕМО

и замењујемо антикварне књиге и целе библиотеке на свим језицима. Ј. Папо антикварна књижара, Нови Сад, Краља Александра, 13. (626)

ШЕГРТА СА ПЛАТОМ

прима индустрија АЛБА, Железничка улица, 53. (664)

КУПИО БИХ КУЋУ

са 2—3 стана до 170,000. Плаћам у готовом. Молим понуде са тачним описом и ценом на администрацију под „Хитно". (689)

КУЋА

за продају у Сремској Каменици, Змај Јовина, 20, са више станова. Упитати Камберова 46, Нови Сад. (675)

НА ГРАДИЛИШТУ

Банске палате вршиће се продаја грађевинског материјала у среду, 20 марта. Може се видети сваког дана. Предузеће Лабор. (690)

НОВОСАДСКИ ЖИВОТ

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

Ресторан Спомен-дом: Салонски оркестар, дансинг.

Кафе-ресторан „Трговачки дом" — (Лојд): Пријатан фамилијарни локал, Свако вече игранка

Хотел „Бела лађа": Српски ресторан, мени 13.50 дин. Тамбурашки оркестар.

Бифе Дувањ (Танурџићева палата): специјалитети, ужички производи, одлична природна пића.

Гостионица „Шумадија": пасуљ чорба и пилећа, карловачки ризлинг, роштиљ и српска гибаница.

Пивница „Гамбринус": само овде можете пити ориг. Бујејовичко пиво.

Левач (Дунавска 13): Свако вече боље роштиљ и срп. гибаница. Карловачка и жупска вина.

Гостионица „Топола" (код Дунавског парка): Понедељником и четвртком рибља вечера, невапчићи и ражњићи.

Хотел, кафана, ресторан „Слобода", у 22 часа вариетски програм.

*

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова

БИОСКОПИ

Аполо, 19, 21.15: Циганске мелодије (Цигански капетан), Лупе Велез и Алфред Роде.

Одеон, 19, 21.15: Амор у фраку, Вили Фрич и Густи Хубер.

Војал, 19, 21.15: 1. Бригада грешних, Шарл Ванел. 2. Зигото.

Рекс, 19, 21.15: Хвала што сте ме прегазили; Јавор Пал, Кабош Ђ., Пајер А., Тураи И., и Ердељи М.

Уранија: Златан човек, Киш Ф. Бери М. и Рожахеђи.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА
„Кнез Милош" Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД Телефон 169. РУМА Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА Тел. 10.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 15 до 22 марта

Апотека [illegible] Мр. Душана, Вилсонов трг бр. 4. Телефон 24-45.

Апотека Машић Мр. Николе, Темеринска ул. бр. 2. Телефон 22-91.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Претседник општине г. др. Милош Петровић отпутовао је јутрос службеним послом у Београд.

Гђа Милева С. Милованов, супруга директора гимназије у м., приложила је 1000 дин. Добротворној задрузи Српкиња Новосаткиња за зидање дома женске занатске школе и постала добротво ове установе. Управа најтоплије захваљује племенитој дародавци.

У великој дворани хотела „Слобода" одржала је Радничка уметничка група „Радник" веома успелу забаву. Госте је поздравио претседник групе г. Стеван Дејанов, после чега су чланови извели неколико рецитација; хорови су отпевали неколико песама, а дилетанти извели Нушићеве шале „Кирију" и „Дугме". После програма била је игранка.

Чланови пододбора Удружења државних чиновника рачунске струке одржали су у суботу увече, у ресторану Спомен-дома успело севдалијско вече са лутријом. Велика дворана ресторације била је преко очекивања препуна. Познати радио певачи и интерпретатори наших народних песама гг. Светислав Врбашки и Милош Грујић и гђица Белкица Радошевић учинили су да је успех, сем у материјалном, и у моралном погледу био задовољавајући.

Месна организација Савеза графичких радника одржала је у својим просторијама редовну годишњу скупштину у присуству око 180 чланова. После поднесених извештаја изабрана је нова управа, на челу са г. Иваном Мештровићем.

У Занатском дому одржана је редовна годишња скупштина Српског занатског певачког друштва „Невен", под претседништвом г. др. Димитрија Кириловића, шефа Државне архиве у Новом Саду. Пошто су сви извештаји примљени једногласно, поново је изабрана стара управа на челу са г. др. Димитријем Кириловићем.

Земљорадничка читаоница на Адамовићевом насељу на својој скупштини изабрала је нову управу, на челу са г. Анталом Нађом, адвокатским приправником.

Просветна организација жена „Солидарност" на својој скупштини изабрала је за претседницу гђу Смиљу Каранас.

Г. др. Владимир Стопић, најстарији заменик главног државног тужиоца у Новом Саду, после инспекције Државног тужилаштва у Сомбору, вратио се у Нови Сад и преузео своју редовну дужност.

Новосадски трговачки путници на састанку у Трговачком дому, јуче су приступили организовању отсека Удружења трговачких путника, који већ постоји у Београду. Решено је да се ускоро сазове оснивачка скупштина.

Пекарски отсек Општег радничког и намештеничког синдиката одржао је, у присуству 14 својих чланова конференцију, на којој је г. Војин Бркић, пензионисани управник Окружног уреда за осигурање радника, говорио о положају пекарских радника.

Скупштина Железничарске набављачке задруге одржана је у Дому железничара. За претседника је изабран г. Андрија Хес, шеф магацина новосадске железничке станице.

МАЛА ПОЛИЦИСКА ХРОНИКА

У фоајеу биоскопа „Рекс", јуче после подне, пре претставе, било је веома живо. Духовити комад „Хвала што сте ме прегазили" из дана у дан привлачи велики број публике. Међу онима који су јуче после подне хтели унапред да изваде карту био је и г. Јосип Минц, трговачки путник из Осека. Велику навалу искористио је један спретан џепарош и извукао из џепа г. Минца новчаник са 10 динара и златним ланчићем, као и кожну табакеру у укупној вредности од 1134 динара. Истрага се води.

Рада Марић је опет у затвору Управе полиције. У последње време постао је „непријатељ број 1" новосадске полиције. Готово сваке недеље он има посла са полицијом. Рада је думповао у гостионици „Цариград". Ту је приметио једног госта, који је седео у друштву неких сумњивих жена и узео му 200 динара. Приликом претреса код Марића је нађено 96 динара и три карте којима вашарске варалице изводе своје трикове.

Полиција је притворила Ђорђа Стојковића, бившег месарског помоћника, који је, према пријави, из стана г. Михајла Ебла, из ноћног ормана, узео један револвер.

У стану гђе Александрине Бомпарић (Беле Њиве улице, 13) са тавана украдене су разне животне намирнице, у укупној вредности од 800 динара. Украдене ствари пронађене су у Темеринској улици, 45, код Настаса Костића, који се бранио да је шунке купио не знајући да су крадене.

Крађу код г. Милоша Руског, у Сремској Каменици извршили су Мирко Никетић и Златоје Петровић. Они су однели кола дрва које су продали Лудвигу Пећу, у Сремској Каменици, за 100 динара. Биће предати суду.

Крста Петров, кочијаш код Владе Шовљанског, јуче је код старе Кисачке капије пао са кола. Био је пијан. Претрпео је повреде на левој руци.

Редовно купање у Новосадско минерално лодно води значи: здравље

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ, УМРЛИ

Рођени су: Илонка кћи Антала Јухаса, радника, и Илонке Урбан. — Лајош син Ференца Боровића, надничара, и Етеле Бан. — Марта, кћи Андрије Ђармат, обућара, и Марије Нарштедлер. — Мушко дете Фрање Бемилера, радника и Марије Тот. — Женско дете Јелене Стефановић, надничарке. — Мушко дете Павла Фирењи, виноградара и Гизеле Неско. — Мушко дете Живка Милошевића ковача и Софије Маринковић. — Мушко дете др. Славка Станића, секретара трг. инд. коморе и Дрине Ведијак. — Зорка кћи Триве Попова, трговца, и Милене Локић. — Женско дете Ружице Радић, надничарке. — Мушко дете Петра Бурсаћа, надничара, и Анке Кушет. — Мушко дете Марије Тома, домаћице. — Женско дете Никоте Ђакаловића, радника и Кате Ковачевић. — Женско дете, Јаша Полоника, штројача, и Софије Јанковић. — Ерика, кћи Јована Штала, инкасанта, и Марије Шпиц. — Живан, син Жарка Марјановића, званичника, и Милине Стевић.

Венчани су: Стјепан Штиман, механичар и Павица Милутинов. — Ђорђе Пандуровић, трговац и Маргита Пфајфер.

Умрли су: Удова Марија Димшић, рођ Барић, домаћица 72 год. — Стеван Славнић, инжењер, 78 год. — Милан Кракановић, ратар, 78 год. — Уд. Розалија Пајшл рођ. Хуберт, домаћица, 84 год. — Уд. Розалија Гринбергер, рођ. Рајцер, домаћица, 85 год.

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 18 марта.

ПШЕНИЦА: околина Нови Сад 202—204, горњо бачка 200—202, лађа Тиса 206—208, сремска 199—201, славонска 200—202, гор. банатска 202—204.

РАЖ: бачка 165—167.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски 177.50—180.

ЗОБ: бачка 169—171, сремска 169—171, славонска 169—171.

КУКУРУЗ: бачки 158—159, паритет Инђија 158—159, паритет Вршац 158—159.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 310—320, број 2 290—300, број 5 270—280, број 6 250—260, број 7 220—230, број 8 142.50—147.50.

0гг и 0г сремско и славонско 305—315, број 2 285—295, број 5 265—275, број 6 245—255, број 7 215—225, број 8 142.50——147.50.

МЕКИЊЕ: бачке и сремске 135—137.50, банатске 132.50—135.

ПАСУЉ: бучки и сремски, бели, без вреће 425—430.

МАСТ: у канцама, по 25 кг. бруто за нето 1600—1625.

ТЕНДЕНЦИЈА: непромењена.

ПРОМЕТ: средњи.

КОРЕСПОНДЕНТА

перфектним државним и немачким језиком, требамо одмах, АПОЛО КИНО Нови Сад. (691)

Несавесни радник потрошио целу зараду, дошао кући пијан, претукао жену и покушао да је заколе

Фрања Хорват спада у ред оних радника који суботом, када приме награду за свој тежак рад гоком целе недеље, сврну у прву гостионицу или бифе. У овим локалима потроше већи део своје зараде, а само мањи остаје породици, која чека домаћина да дође са новцем кући и да купи потребне намирнице за целу недељу. Марија Хорват, жена Фрањина, дочекала је мужа у суботу увече. Дошао је пијан. Пребацивала му је што је потрошио сву своју недељну зараду. На то се Фрања окомио на своју жену, зграбио мотку и истукао је. Извадио је нож и хтео да заколе Марију. Њихов 15-огодишњи син прискочио је мајци у помоћ. Успели су заједнички да разоружају Фрању и да му отму велики кухињски нож. Том приликом је Марија претрпела повреде од ножа на руци. Полиција је Фрању ухапсила, јер је непрестано претио својој жени. Против њега је поведен поступак због опасне претње и лаке телесне повреде.

Власник за ДАН к. д. ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник, Стевана Брановачког 11. — Ротационе штампа: ДАН штампарско-издавачко предузеће Краља Александра 2.